

**Sprawozdanie merytoryczne z działalności
Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Miasto-Ogród Sadyba
za rok 2009**

Podstawowe informacje o Towarzystwie

1. **Podstawy prawne.** Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Miasto-Ogród Sadyba (zwane dalej Towarzystwem) istnieje od 20 maja 1990 r. Działa w formie stowarzyszenia. Na dzień 15 grudnia 2009 r. zrzesza 144 członków.
 - Siedziba: ul. Kąkolewska 3 lok. 1, 02-907 Warszawa (adres korespondencyjny: Pl. Rembowskiego 9a lok. 3, 02-915 Warszawa)
 - Telefon: 0692 624 919, fax: (22) 742 13 13, e-mail: towarzystwo@sadyba.info, [www: www.miasto-ogrod.sadyba.waw.pl](http://www.miasto-ogrod.sadyba.waw.pl)
 - KRS: Krajowy Rejestr Sądowy w Sądzie Rejonowym dla m. st. Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, nr KRS 0000162763, ostatnia aktualizacja: 30.07.2009
 - REGON: 010734409
 - NIP: 521-341-48-05
 - Konto bankowe: Kredyt Bank S.A., V/O Warszawa, Filia nr 3, numer konta: 97 1500 1272 1212 7004 9284 0000.
2. **Zarząd.** Organem uprawnionym do reprezentowania Towarzystwa jest zarząd, w skład którego wchodzi wg aktualnego wpisu w rejestrze sądowym:

Janusz Białasik, prezes,
Ewa Szulc-Dąbrowiecka, wiceprezes
Anna Cesluk-Grajewska, wiceprezes
Paweł Podbielski-Kowalski, członek zarządu
Andrzej Łokaj, członek zarządu
Jerzy Piasecki, członek zarządu
Maria Dziedzic, sekretarz / skarbnik
3. **Zakres działania.** Towarzystwo działa na obszarze Polski. Teren, który obejmuje szczególnie, to:
 - obszar w dzielnicy Mokotów w Warszawie, na Sadybie, zwany dalej Miastem Ogrodem Sadyba, wpisany do rejestru zabytków jako zespół urbanistyczny i budowlany dawnego „Miasta-Ogrodu Czerniaków” pod nr 1559-A, decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z 2 grudnia 1993 r., w granicach wyznaczonych ulicami: Sobieskiego, Św. Bonifacego, Czyżewską (cmentarzem), Woziwody, Gołkowską, zachodnim brzegiem Jeziorka Czerniakowskiego, potokiem

łączącym Jeziorko Czerniakowskie z Jeziorkiem Sielanka, oraz ulicami Augustówką, Goplańską i Nałęczowską,

Poza powyższym obszarem, w ramach inicjatyw lokalnych dotyczących żywotnych spraw mieszkańców (Rozdz. II, § 6, pkt 1 Statutu), Towarzystwo przywiązuje szczególną wagę również do działania na terenie przyległym, obejmującym:

- obszar rezerwatu przyrody Jeziorko Czerniakowskie wraz z otuliną, które stanowią element krajobrazu Miasta Ogrodu Sadyba, geograficznie i funkcjonalnie z nim połączone,
- sąsiedztwo obszarów wskazanych powyżej, w szczególności w tych wypadkach, w których rozważane, planowane i podejmowane inicjatywy, projekty, plany, decyzje, działania i prace, w tym dotyczące zagospodarowania terenu oraz inwestycji infrastrukturalnych i architektoniczno-budowlanych, mogą wpływać w jakimkolwiek stopniu i w jakikolwiek sposób na chronione wartości Miasta Ogrodu Sadyba i rezerwatu przyrody Jeziorko Czerniakowskie.

Towarzystwo przywiązuje dużą wagę do ww. terenu ze względu na jego unikalne walory przyrodnicze i kulturowe. Miasto-Ogród Sadyba (pierwotna nazwa „Miasto-Ogród Czerniaków”) powstało na początku XX wieku na wzór angielskich miast ogrodów - podmiejskich osiedli mieszkalnych, łączących zalety miasta i wsi, tj. miejską infrastrukturę (w tym własne obiekty publiczne i usługi oraz dogodny dojazd do centrum miasta) i bliski kontakt z przyrodą (budownictwo willowe z dużą ilością zieleni - w ogrodach prywatnych i na terenach publicznych). Jest tu wiele obiektów o znaczeniu historycznym takich jak: carskie fortyfikacje obronne o nazwie Fort IX z lat 1883-1887; przedwojenna zabudowa willowo-dworkowa autorstwa znanych architektów, zamieszkała niegdyś m.in. przez elitę wojskową II Rzeczypospolitej i znanych artystów; zabytkowy bruk; oryginalne latarnie gazowe z lat 30. Wartość tej okolicy dodatkowo wzbogaca sąsiedztwo rezerwatu Jeziorko Czerniakowskie, największego naturalnego akwenu w Warszawie, starorzecza Wisły, w którym gniazduje kilkadziesiąt chronionych gatunków zwierząt, w tym kilkanaście gatunków ptaków o unikalnym znaczeniu w skali całej Warszawy i Polski.

4. Cele statutowe Towarzystwa:

- podejmowanie inicjatyw lokalnych, dotyczących żywotnych spraw mieszkańców,
- dbanie o mieszkańców i warunki życia: czystość powietrza, dobrą i nieskażoną wodę i glebę,
- dbanie o zabytki, tradycje i prawidłowe zagospodarowanie terenu, utrzymanie wspólnej zieleni i innych terenów wspólnie użytkowanych,
- podejmowanie inicjatyw dotyczących wspólnych przedsięwzięć dla wygody i poprawy warunków życia mieszkańców,
- działalność na rzecz poprawy bezpieczeństwa mieszkańców i ich własności oraz porządku publicznego,
- dbałość o utrzymanie ładu architektonicznego, estetykę domów i ich otoczenie, ogrodów i ulic oraz pomoc sąsiedzka w tym zakresie,
- prezentowanie interesów mieszkańców w instytucjach samorządowych i innych.

5. Formy realizacji celów, przewidziane przez statut:

- podejmowanie inicjatyw i prac na rzecz lokalnego środowiska w zakresie dbałości o domy, ulice, ogrody,
 - propagowanie celów Towarzystwa z wykorzystaniem wydawnictw i innych środków masowego przekazu,
 - współpracę z instytucjami i organizacjami społeczno-politycznymi, religijnymi, kulturalnymi, oświatowymi, sportowymi dla dobra mieszkańców,
 - prowadzenie odczytów, szkoleń i zebrań na tematy wskazane przez mieszkańców,
 - propagowanie celów Towarzystwa wśród społeczności lokalnej,
 - prowadzenie Fundacji Sadyba Miasto-Ogród.
6. **Działalność gospodarcza.** Towarzystwo nie prowadzi żadnej działalności gospodarczej, a praca w nim ma charakter wyłącznie społeczny. Żadna z osób działających w Towarzystwie czy dla Towarzystwa nie otrzymuje z tego tytułu jakichkolwiek pieniędzy. Towarzystwo nie ma żadnych zobowiązań podatkowych.

Działalność w roku 2009

1. **Priorytety.** Towarzystwo przyjęło następujące priorytety dla prac w 2009 r.:

- **Działalność kulturalna, integracja.** Przede wszystkim kontynuacja projektu integrowania lokalnej społeczności Miasta Ogrodu Sadyba i budowania jej tożsamości wokół „lokalnych bohaterów” – byłych lub obecnych mieszkańców osiedla, których twórczość artystyczna, osiągnięcia i/lub postawa obywatelska stanowią lub mogą stanowić inspirację dla kolejnych pokoleń Warszawiaków. Ale również tworzenie tożsamości poprzez działania interaktywne w przestrzeni miejskiej oraz edukowanie na temat materialnego dziedzictwa kulturowego.
- **Infrastruktura.** Ochrona i modernizacja najcenniejszych zasobów materialnego dziedzictwa kulturowego Miasta Ogrodu Sadyba (tj. zabytków ruchomych i nieruchomych) pod kątem ich lepszego wyeksponowania edukacyjnego dla mieszkańców i turystów oraz lepszego wykorzystania w codziennym życiu mieszkańców
- **Ład przestrzenny.** Doprowadzenie do przyjęcia systemowych rozwiązań (tj. planów miejscowych) dla ochrony wartości urbanistycznych, architektonicznych i infrastrukturalnych na terenie osiedla i na terenach wokół Jeziorka Czerniakowskiego oraz przeciwdziałanie inwestycjom, które mogą zdominować okolicę i zaburzyć ład przestrzenny przed wejściem rozwiązań systemowych
- **Ochrona środowiska.** Przygotowanie rozwiązań systemowych dla ochrony środowiska i zagospodarowania przestrzennego rezerwatu Jeziorko Czerniakowskie.

2. **Prace wykonane w ramach priorytetów.** Zarząd zrealizował powyższe priorytety w następujący sposób:

- **Działalność kulturalna, integracja**

Projekty: „Festiwal Otwarte Ogrody”, „Lokalni bohaterowie”, „Miejsce magiczne”, „Sadyba buja” (opisy poniżej).

- **Projekt: Festiwal „Otwarte Ogrody”.** W dniach 12-14 czerwca 2009 r. zorganizowaliśmy trzecią już edycję festiwalu „Otwarte Ogrody Sadyba”. Festiwal ten, jeden z siedmiu, które odbyły się pod tym hasłem w zaprzyjaźnionych miastach-ogrodach w Warszawie i okolicach (Podkowa Leśna, Milanówek, Komorów, Józefów, Konstancin Jeziorna, Zalesie Dolne), miał na celu przybliżenie różnych aspektów lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz zintegrowanie wokół niego lokalnej społeczności (więcej: www.otwarteogrody.pl). Podczas festiwalu na Sadybie miała miejsce doroczna kulminacja kilku projektów kulturalnych, które są realizowane przez Towarzystwo od lat. Szczegóły zamieszczamy poniżej.
- **Projekt: Lokalni bohaterowie.** Jak co roku, najważniejszym wątkiem festiwalu była promocja „lokalnych bohaterów” – artystów (kompozytorów, poetów, muzyków, rzeźbiarzy, malarzy, grafików, fotografików) oraz wybitnych przedstawicieli innych profesji, którzy niegdyś mieszkali (lub nadal mieszkają) na Sadybie. W 2009 roku skupiliśmy się na czterech bohaterach:
 - **Jeremi Przybora**
 - **Skwer „Starszych Panów”.** Z inicjatywy Towarzystwa, mieszkańcy Sadyby i blisko 40 znanych artystów na czele z Magdą Umer (m.in. Wiesław Michnikowski, Wiesław Gołas, Irena Santor, Hanna Banaszak, Grzegorz Turnau, Marek Kondrat, Andrzej Poniedziałki, Wojciech Młynarski) doprowadzili do nadania nazwy „Skwer Starszych Panów” jednemu z zieleńców Sadyby, znajdującemu się o kilkaset metrów od dawnego domu Jeremiego Przybory. Tym samym powstało pierwsze w Polsce miejsce publiczne (nie mylić z tablicami pamiątkowymi) upamiętniające twórczość Przybory i Wasowskiego, miejsce „różnego rodzaju dorocznych działań artystycznych”, które – w zamierzeniu artystów inicjatorów, podpisanych pod listem poparcia do Rady Warszawy – „będzie tętniło piosenkami i światem wymyślonym przez Starszych Panów (...), łączyło pokolenia i „powiększało wyobraźnię mieszkańców Warszawy”. Nowa nazwa zieleńca pojawiła się od czerwca 2009 r. na wszystkich oficjalnych mapach Warszawy, a od listopada 2009 również na samym skwerze, w postaci 4 tablic informacyjnych wbitych na czterech jego rogach. Mimo bardzo szybkiej ścieżki administracyjnej i uzyskania uchwały Rady Warszawy o nowej nazwie jeszcze przed terminem festiwalu „Otwarte Ogrody Sadyba 2009”, skwer nie został oficjalnie otwarty w 2009 r. ze względu na niefortunną kolizję terminu festiwalu z terminem eurowyborów w czerwcu 2009 r. Docelowo, po oficjalnym otwarciu w 2010 r., skwer ma się stać centralnym miejscem warszawskiego festiwalu twórczości Starszych Panów.
 - **Wieczorek z Kabaretem Starszych Panów: No i jak tu się nie bać?!”.** Mimo braku oficjalnego otwarcia skweru, odbyły się koncerty, które miały mu towarzyszyć. Jednym z nich był spektakl z piosenkami Starszych Panów na 8 instrumentów i 15 głosów, przygotowany przez amatorów o różnym wieku i profesji (byli wśród nich m.in.: studentka matematyki, artysta plastyk, pisarz, profesor antropologii, dyrygent chóru, dziennikarz, uczniowie szkół muzycznych). Po spektaklu, który odbył się w jednym z dużych ogrodów Sadyby, wykonawcy zaprosili publiczność do wspólnego śpiewania klasycznych piosenek Starszych Panów (ze śpiewników). Poza

Towarzystwem, spektakl zorganizowali gospodarze domu i ogrodu pp. Koetsier, oraz Dom Kultury Łowicka

- **Ogród muzyczny pod gwiazdami.** Nieoficjalne otwarcie skweru uświetnili również swym koncertem zawodowcy. Utwory Starszych Panów grał na fortepianie znany propagator ich muzyki, wybitny pianista jazzowy Bogdan Hołownia, a obok niego śpiewała Magda Umer. Na scenie pojawili się dodatkowo utalentowani amatorzy: zdobywca 1. miejsca w pierwszej edycji ogólnopolskiego konkursu wokalnego „Piosenka jest dobra na wszystko” – Kamil Maria Banasiak, oraz Chór Studia Wokalnego im. Jerzego Wasowskiego (działającego przy Domu Kultury Ochoty). Koncert poprowadził ze swadą Andrzej Strzelecki. Po koncercie odbyło się godzinne, całkowicie spontaniczne jam session z udziałem Bogdana Hołowni, Magdy Umer i rodzin obu Starszych Panów (Kota Przybory i Grzegorza Wasowskiego z żonami). Organizatorami wieczoru byli: Towarzystwo, gospodarze ogrodu pp. Kardachowie, oraz Dom Kultury Łowicka.

○ **Marek Sart**

- **Benefis Marka Sarta.** Na oficjalne otwarcie festiwalu „Otwarte Ogrody” odbył się benefis Marka Sarta, kompozytora wielkich przebojów lat 60., takich jak: „Wspomnienie” („Mimozami jesień się zaczyna...”) - Czesława Niemena, „Każda miłość jest pierwsza” – Ireny Santor, czy „Malowana lala” – Karin Stanek; prekursora polskiego jazzu w latach 50. i big beatu w latach 60.; autora piosenek do wielu filmów – m.in. do kilku filmów Stanisława Bareji. W trakcie koncertu, największe przeboje kompozytora w nowych aranżacjach przypomniła orkiestra kameralna Sinfonia Viva. Przeboje na żywo były przeplatane archiwalnymi nagraniami video z występami oryginalnych wykonawców. Między utworami anegdota ze swojej kariery zawodowej opowiadał gość honorowy – Marek Sart, w towarzystwie autorki tekstów do najnowszych piosenek kompozytora, Lidii Gierwiałło. Benefis poprowadził znany dziennikarz muzyczny, Marek Wiernik.
- **Odsłonięcie planszy pamiątkowej, poświęconej Markowi Sartowi.** Dwa tygodnie po ww. benefisie, 21 czerwca 2009 r., mieszkańcy Sadyby i Warszawy mieli okazję ponownie spotkać się z Markiem Sarterem podczas krótkiej uroczystości odsłonięcia poświęconej mu tablicy informacyjnej. Plansza zawierająca krótką notkę biograficzną, kilka archiwalnych zdjęć z Sadyby oraz skan odręcznego zapisu nutowego do utworu „Wspomnienie” zawisła na ogrodzeniu przed pierwszym domem kompozytora na ul. Woziwody 28. (Warto przypomnieć, że ulica Woziwody zawdzięcza swoją nazwę właśnie M. Sartowi. Jak powiedział kompozytor podczas benefisu, jeden z urzędników z Miejskiej Komisji Nazewnictwa przemianował ul. Projektowaną na ul. Woziwody na fali popularności jego piosenki „Woziwoda”). W uroczystości wzięli udział m.in. członkowie rodziny Marka Sarta. Po oficjalnym otwarciu, kompozytor ponownie, po latach odwiedził swój pierwszy dom, a na jego tarasie snuł mało znane anegdoty ze swojego życia na Sadybie i pracy twórczej (m.in. o spotkaniu z Julianem Tuwimem, czy o wizytach w jego sadybiańskim domu takich artystów jak Zbigniew Cybulski, Czesław Niemen, Georges Brassens, Bruno Coquatrix – szef słynnej paryskiej sali koncertowej Olimpia).

- **Edward Dwurnik**
 - **Wernisaż obrazów i grafik Edwarda Dwurnika.** Wybitny malarz i grafik, jedna z najbardziej rozpoznawalnych osobowości polskiej sztuki współczesnej, jedyny polski artysta, któremu udało się odnieść międzynarodowy sukces przed transformacją. Z okazji festiwalu „Otwarte Ogrody Sadyba 2009” otworzył po raz pierwszy podwoje do swojej prywatnej pracowni i ogrodu na Sadybie. Licznie przybyli goście mogli zobaczyć obrazy i warsztat pracy Edwarda Dwurnika oraz osobiście porozmawiać z artystą na dowolny temat. Jak stwierdził gospodarz wernisażu, jego fascynacje Sadybą widać najlepiej w cyklu obrazów, zakupionych i przechowywanych obecnie przez polski Citibank.
- **Wanda Turowska**
 - **Park im. Wandy Turowskiej.** Poza artystami, istnieje w Mieście Ogrodzie wiele wartych zauważenia, wybitnych postaci z innych profesji. Jedną z nich jest Wanda Turowska, nauczycielka i późniejsza wieloletnia dyrektorka pierwszej szkoły podstawowej na Sadybie (drewnianej szkoły płatnej, powołanej do życia przed wojną z inicjatywy i środków samych mieszkańców Miasta Ogrodu Sadyba). Doskonałą okazją do jej upamiętnienia był proces społecznego konsultowania nazw dla dwóch terenów zielonych w Mieście Ogrodzie Sadyba: parku przy Szkole Podstawowej 115 i skweru przy ul. Goraszewskiej. Towarzystwo doprowadziło do zmiany wcześniejszej – nie konsultowanej ze społecznością lokalną - uchwały Rady Dzielnicy Mokotów o nowych nazwach i zamiast proponowanego tam patrona Stanisława Dygata (który nie miał żadnych związków z Sadybą) zaproponowało dwie nazwy związane z osobami zasłużonymi dla Sadyby: Skwer Starszych Panów (dla skweru przy Goraszewskiej, w hołdzie dawnemu mieszkańcowi Jeremiemu Przyborze - o tym była już mowa wyżej) oraz Wandy Turowskiej (dla parku przy ul. Powsińskiej). Obie nazwy zyskały akceptację kolejnych gremiów administracyjnych i trafiły w 2009 roku na mapę Warszawy.
- **Inni, „mali” bohaterowie** – Poza powyższymi wybitnymi artystami z Sadyby, Towarzystwo promowało również twórczość artystów mniej znanych („małych bohaterów”), choć uznanych w swoich dziedzinach. Zorganizowaliśmy wernisaże: grafik Doroty Cichockiej (wielokrotnie nagradzanej ilustratorki 12 książek dla dzieci, jurorki konkursu na „książkę roku” polskiej sekcji IBBY), fotografii Grażyny Gudejko (związanej z filmem współwłaścicielki agencji aktorskiej Gudejko, właścicielki pracowni fotograficznej), obrazów Doroty Krzymowskiej, obrazów Hanny Chromińskiej, oraz obrazów Marty Piekut.
- **Projekt: Miejsce magiczne.** Obok promowania wybitnych ludzi, artystów z Sadyby, i integrowania mieszkańców wokół ich twórczości, Towarzystwo stara się promować również kulturę materialną, czy też materialne dziedzictwo kulturowe Miasta Ogrodu Sadyba. Wyszukujemy zabytki ruchome i nieruchome, osie widokowe, układ urbanistyczny, układy zieleni, modernizujemy je (z pomocą władz Dzielnicy Mokotów) i eksponujemy po to, by zachować dla przyszłych pokoleń. Konkretnie działania z 2009 roku dotyczące rewitalizacji historycznego bruku, reprezentacyjnej ulicy i placu, latarni gazowych i atrapy ciuchci wąskotorowej, opisujemy w rozdziale Infrastruktura poniżej. Tu wspominamy tylko o działaniach służących promocji wartości kulturowych, czyli edukowaniu

czy powiększaniu wiedzy i świadomości na ich temat. Temu służyły trzy doroczne konkursy i wystawa zdjęć.

- **Konkurs wiedzy o Mieście Ogrodzie Sadyba.** 9 maja 2009 r. już po raz trzeci odbył się konkurs wiedzy o miejscach i ludziach Sadyby. Choć organizowany w Szkole Podstawowej 103 przy ul. Jeziornej w trakcie jej dorocznego festynu, był otwarty dla uczniów z całej Sadyby. W konkursie wzięło udział kilkudziesięciu uczniów z różnych klas, w tym wielu po raz kolejny. Uczestnicy otrzymali atrakcyjne nagrody.
- **Konkurs ogrodów.** Ogrody stanowią integralną część koncepcji miast ogrodów. To one, nawet bardziej niż publiczne parki, place i skwery, pozwalają mieszkańcom na bliski kontakt z przyrodą. Nie są one jednak zbudowane dowolnie. Zgodnie z historycznym układem urbanistycznym Sadyby z lat 1920., ogrody sąsiadujących posesji tworzą pasy zieleni, chronione od zabudowy. Prywatne ogródki przed posesjami – dzięki przezierności ogrodzeń – pełnią zaś funkcje społeczne, integracyjne: są niejako przedłużeniem przestrzeni publicznej ulic i chodników. Z uwagi na ważną rolę, jaką odgrywają ogrody w misji miast ogrodów, Towarzystwo poświęciło im osobny konkurs. Co roku uczestniczy w nim kilkadziesiąt posesji, zgłaszanych przez właścicieli lub przez sąsiadów. Trzyosobowe jury, złożone z dwóch architektów zieleni (w tym redaktorki miesięcznika „Ogrody”) i laureata poprzedniej edycji konkursu, odwiedza wszystkie zgłoszone ogrody i ocenia je na skali punktowej. Właściciele najwyższej ocenionych ogrodów otrzymują cenne nagrody rzeczowe (w roku 2009 były to bony towarowe o wartości 1300, 1000, 700, 100 i 100 złotych do zrealizowania w hipermarkecie Leroy Merlin, oraz albumy o ogrodnictwie i dyplomy). Dodatkowo zdobywcy trzech pierwszych miejsc otrzymują stylizowane emaliowane tabliczki z napisem „Ogrody Sadyby x miejsce”. Tabliczki te widnieją już przed wejściem do kilku przydomowych ogrodów na Sadybie, zwracając mieszkańcom i przechodniom uwagę na rolę ogrodów w tradycji tego miejsca. Jak co roku, w 2009 roku również, ogłoszenie wyników konkursu nastąpiło na festiwalu Otwarte Ogrody na początku czerwca. Wśród pierwszych pięciu wyróżnionych posesji, aż trzy uczestniczyły w konkursie po raz pierwszy, co najlepiej świadczy o tym, że zasięg konkursu rośnie i przyłączają się do niego kolejne osoby. Po rozdaniu nagród, wszyscy zainteresowani, a w tym przypadku kilkadziesiąt osób, uczestniczyli w prowadzonym przez jurorów spacerze po wyróżnionych ogrodach. Spotkania w ogrodach zwycięzców przeradzały się zwykle w debaty o ogrodnictwie i życiu na Sadybie, okraszone słodyczami i winem. Od początku konkursu, czyli już trzeci raz, w ogłoszeniu nagród i późniejszym spacerze towarzyszyli nam dziennikarze „Gazety Wyborczej”. Relacja (Jerzego Majewskiego) z konkursu znalazła się w „Gazecie Wyborczej”, a profil zwycięskiego ogrodu w czasopiśmie „Ogrody”.
- **Konkurs fotograficzny „Moja Sadyba”.** Po raz drugi Towarzystwo i wszystkie trzy lokalne szkoły podstawowe Sadyby (nr 103 przy ul. Jeziornej 5/7, nr 115 przy Okrężnej 80 i polsko-francuska szkoła „La Fontaine” przy Okrężnej 95) zjednoczyli się, by przeprowadzić konkurs fotograficzny dla uczniów. Celem tego konkursu jest uwrażliwienie młodych mieszkańców historycznej Sadyby na piękno ich osiedla oraz danie im możliwości artystycznego wyrażenia emocji związanych z tym miejscem. Jednocześnie konkurs ma uświadomić dorosłym, co w Mieście Ogrodzie Sadyba stanowi

wartość dla młodego pokolenia i co warto dla niego zachować. Do konkursu w 2009 roku zgłoszono rekordową liczbę 191 zdjęć pochodzących od 32 uczestników. Uczestnicy nie robili tylko zdjęć dokumentujących rzeczywistość, ale także zdjęcia szczegółów, artystyczne impresje, próbowali oddać nastrój chwili. Zwycięzcy zwrócili uwagę na: kaczkę spacerującą po prążkowanym dywanie z cieni drzew w parku Szczubelka, koronę drzewa przeszytą promieniem, oraz historyczną ulicę Okrężną, wybrukowaną z kamieni tak mięsistych, że aż chce się ich dotknąć. Najlepsi młodzi fotograficy otrzymali multimedialne nagrody od firmy Synergy i nagrody książkowe (m.in. album „Ziemia z nieba”) od Towarzystwa Miasto-Ogród Sadyba. Osoby z najciekawszymi pracami zostały dodatkowo zaproszone na specjalne warsztaty fotograficzne, które – po ogłoszeniu wyników i otwarciu wystawy wyróżnionych prac - poprowadziła główna jurorka konkursu Barbara Dubus. Rozstrzygnięcie konkursu odbyło się 6 czerwca 2009 r. w ogrodzie Szkoły La Fontaine na ul. Okrężnej 95. Tej szkole przypadło w udziale zapoczątkowanie wystawy nagrodzonych prac. Najlepsze fotografie zostały bowiem powiększone do dużych rozmiarów i w formie plasz wystawowych trafiły na ogrodzenia przed szkołami. Wystawa wielkoformatowych zdjęć o rozmiarach 1,0m x 1,5m zawisła najpierw na płocie Szkoły La Fontaine, a na początku 2010 roku zostanie przeniesiona na parkan kolejnej szkoły.

- **Wystawa „Ogród uskrzydłony: Ptaki Jeziorka Czerniakowskiego”.** Unikalny charakter Miasta Ogródu Sadyba bierze się m.in. z istnienia przy nim rezerwatu przyrody Jeziorko Czerniakowskie. Występujące w nim wartości przyrodnicze zostały wyeksponowane w formie wystawy wielkoformatowych zdjęć chronionych ptaków, zamieszkujących ten akwen. Zdjęcia te, wykonane nad Jeziorkiem przez lokalnego ornitologa, rodem z Francji, Yves’a Lemauviela, zostały opatrzone ciekawymi komentarzami i anegdotami przez dyrektora warszawskiego zoo, ornitologa i znanego z mediów popularyzatora ptaków Andrzeja Kruszewicza. Plenerowej wystawie zdjęć, otwartej w czerwcu 2009 r. przy ul. Jeziornej, towarzyszyło wydanie specjalnego katalogu powystawowego oraz działania dodatkowe, opisane szerzej w rozdziale „Ochrona środowiska” poniżej.
- **Projekt: Sadyba buja, czyli działania interaktywne w przestrzeni miejskiej.** Miasto ogród to koncepcja wielowątkowa, obejmująca urbanistykę, architekturę, ekologię, ekonomię oraz sprawy społeczne. W tym ostatnim aspekcie chodzi o to, by miasto ogród stwarzało warunki sprzyjające aktywności i zaangażowaniu społecznemu mieszkańców. W 2009 roku Towarzystwo podjęło kilka działań zmierzających do tego celu:
 - **Gra terenowa „Miś na tropie”.** Miasto Ogród Sadyba przecięte jest na dwie części ulicą Powsińską, będącą przedłużeniem Wisłostrady. Ta bariera architektoniczna silnie utrudnia integrację mieszkańców obu części. Aby budować mosty porozumienia między Sadybianami z młodszej zachodniej części osiedla i z jego starszej wschodniej części, Towarzystwo zorganizowało grę terenową. Lokalny fotografik Barbara Caillot Dubus zrobiła artystyczne zdjęcia kilkunastu miejscom Sadyby, po obu jej stronach, w centrum zdjęć umieszczając motyw przewodni – pluszowego misia, który symbolizuje młodego przybysza poznającego Sadybę oczami dziecka. Zdjęcia zostały następnie powiększone i przeniesione na wielkoformatowe plansze. Plansze umieszczono na prywatnych płotach w różnych miejscach Sadyby, dbając o to,

by zdjęcia z jednej strony Sadyby wisiały po drugiej, przeciwnej stronie. Zadaniem uczestników było znalezienie wszystkich ponumerowanych plansz, opisanie ich treści oraz zlokalizowanie na mapie Sadyby. Kilkadziesiąt dzieci ruszyło w teren, często odkrywając po raz pierwszy zupełnie nieznaną dla siebie wcześniej rejon. Gra trwała dwa dni, a zorganizowana została w trakcie festiwalu Otwarte Ogrody w czerwcu 2009 r. Dzięki uprzejmości właścicieli pól, plansze ze zdjęciami z gry wiszą na Sadybie przez kolejne miesiące po rozstrzygnięciu, służąc od czasu do czasu za podstawę gier terenowych organizowanych prywatnie przez samych mieszkańców.

- **Warsztaty.** Aby uaktywnić społecznie młodych mieszkańców Sadyby, Towarzystwo zorganizowało wraz z partnerami kilka warsztatów wokół aspektów istotnych dla tradycji osiedla.
 - **Ekologiczne i plastyczne.** W czerwcu 2009 r. Polsko-Francuska Szkoła Podstawowa La Fontaine przygotowała warsztaty ekologiczne „Daj odpadom drugie życie, posegreguj należycie”, podczas których uczniowie szkoły tłumaczyli innym dzieciom zasady segregacji śmieci, goście odpowiadali na zagadki ekologiczne, a z przyniesionych przez siebie tekturowych i plastikowych odpadów budowali miasta ogrody swojego pomysłu. W warsztatach uczestniczyło kilkadziesiąt dzieci z całej Warszawy
 - **Fotograficzne.** Po ogłoszeniu wyników konkursu fotograficznego dla uczniów sadybiańskich szkół podstawowych, juror tego konkursu, Barbara Caillot Dubus przeprowadziła warsztaty dla utalentowanych uczestników. W ramach warsztatów odbyła się sesja wprowadzająca do specjalnego projektu fotograficznego, zadanego do wykonania w domu uczestników, oraz – tydzień później - sesja omawiająca wykonane prace.
 - **Ceramiczne.** W czerwcu 2009 roku Maria Rogala, Szkoła La Fontaine i Towarzystwo zorganizowali warsztaty ceramiczne z gliny.
- **Letnie przyjęcie z kuchnią i kulturą Chile – KultimiXer.** Społeczność obywatelska, której istnienie decyduje o długoterminowym powodzeniu koncepcji miasta-ogrodu, oznacza w praktyce ludzi wrażliwych, aktywnych i otwartych na innych. Otwartych również na inne kultury. Ponieważ na Sadybie istnieje kilka oaz obcych kultur, które jednak działają na uboczu codziennego życia osiedla, Stowarzyszenie Autokreacja, Europejski Fundusz na rzecz Integracji Państw Trzecich, oraz Towarzystwo postanowili przybliżyć je mieszkańcom osiedla. W historycznym ogrodzie pp. Kamińskich, sąsiadującym z ambasadą Chile, przeprowadzono spotkanie z obywatelami Chile mieszkającymi w Warszawie, podczas którego serwowali oni tradycyjne chilijskie jedzenie i wina, opowiadali o swoim kraju, jego zwyczajach i historii. Dzięki uprzejmości ambasadora Chile, który wraz z żoną również przybył na spotkanie, goście mogli poznać wiele ciekawych informacji o Chile ze specjalnych banerów promocyjnych. W przyjęciu wzięło udział kilkaset osób.
- **Spacer ornitologiczny i sprzątanie śmieci wokół Jeziorka.** Aby uaktywnić mieszkańców Sadyby w sprawach ochrony środowiska, Towarzystwo zorganizowało w czerwcu 2009 r. spacer edukacyjny wokół Jeziorka Czerniakowskiego z ornitologami z Towarzystwa Ochrony Ptaków w roli przewodników. Działanie to będzie kontynuowane w 2010 roku w postaci warsztatów dla uczniów szkół podstawowych. Efektem spaceru i późniejszych

intensywnych działań informacyjnych była wysoka frekwencja 19 września 2009 r. na kolejnej akcji Towarzystwa polegającej na sprzątaniu brzegów i wód Jeziorka Czerniakowskiego. W akcji sprzątania, zorganizowanej wspólnie z Fundacją Nasza Ziemia (ogólnopolski organizator akcji „sprzątanie świata”), przy wsparciu Urzędu Dzielnicy Mokotów, Harcerskiego Koła Podwodnego Wanda, WOPR, Koła Wędkarskiego i Koła Miłośników Jeziorka Czerniakowskiego, wzięło udział kilkudziesięciu wolontariuszy – mieszkańców Sadyby oraz kilku zaprzyjaźnionych pletwonurków. Zebrali oni nad Jeziorkiem aż 80 100-litrowych worków śmieci. Licząc ostrożnie, to ponad 6 ton! Przebieg i efekty akcji można było obejrzeć m.in. w telewizyjnych wiadomościach z 19 września: w Panoramie i w Kurierze Warszawskim.

- **Infrastruktura**

- **Monitorowanie rewitalizacji historycznego centrum Miasta Ogrodu - ulicy fortecznej „Okrężnej” i jej najbliższych okolic.** Na początku lipca 2009 roku zakończyła się 10-miesięczna rewitalizacja pierwszego odcinka, a pod koniec grudnia 2009 roku – duża część drugiego odcinka ulicy Okrężnej – historycznego, reprezentacyjnego traktu Miasta Ogrodu Sadyba. Z racji rangi tej ulicy dla tożsamości osiedla i konieczności zaangażowania nietypowych specjalistów (do przełożenia historycznego bruku z kamienia polnego, wpisanego do rejestru zabytków), Towarzystwo uważnie i na bieżąco monitorowało, czy przebudowa odbywała się zgodnie z projektem, który Towarzystwo współtworzyło na etapie wytycznych. Niestety, jak potwierdziła to późniejsza płatna ekspertyza, którą Towarzystwo i mieszkańcy Sadyby zlecieli Ośrodkowi Rzeczoznawstwa i Usług Techniczno-Ekonomicznych, nawierzchnia na ul. Okrężnej została wykonana niezgodnie z prawidłami sztuki budowlanej, a prace były poprowadzone niestarannie i niechlujnie. Towarzystwo wielokrotnie interweniowało w tej sprawie w Urzędzie Dzielnicy Mokotów, Biurze Stołecznego Konserwatora Zabytków, oraz w Urzędzie Miasta Warszawy. W efekcie, konsekwentne działanie społeczności lokalnej doprowadziło do polepszenia jakości prac i wymuszenia na wykonawcy, aby dokonał niezbędnych napraw. Na dwa miesiące przed końcem budowy, znacznej poprawie uległ nadzór nad inwestycją i jakością robót. Zaprocentowało to tym, że fragment ul. Okrężnej między ul. Cieplicką i ul. Powsińską został wykonany w sposób przyzwoity. Niestety, ten fakt nie mógł już wpłynąć na obraz całej inwestycji. Pozytywnym efektem doświadczeń z pierwszego etapu przebudowy było dopuszczenie Towarzystwa do uczestnictwa w projektowaniu 2. etapu przebudowy Okrężnej oraz wybór przez Urząd Dzielnicy Mokotów znacznie bardziej doświadczonego i rzetelnego wykonawcy do realizacji 2. etapu prac. Mieszkańcy Sadyby pokazali też, że potrafią wspólnie działać w dobrze pojętym interesie społecznym i walczyć o kształt ich okolicy. Dzięki Towarzystwu i mieszkańcom udało się też – mimo wątpliwości i protestów niektórych sąsiadów - z sukcesem zrewitalizować i ożywić zaniedbany, ciemny, wieczorami niebezpieczny historyczny Plac Rembowskiego, ustawić tam ławki i stylizowane latarnie pastorały, wprowadzić zieleń. Wreszcie, ostatnim efektem monitoringu rewitalizacji ul. Okrężnej, prowadzonego przez Towarzystwo, było doprowadzenie do ujęcia w planie inwestycyjnym na rok 2010 budowy kanalizacji burzowej i wymiany nawierzchni na graniczącej z przebudową ul. Cieplickiej. W ten sposób zakończona zostanie przebudowa całego historycznego centrum Miasta Ogrodu Sadyba wraz z przyległymi ulicami.

- Wyeksponowanie parowozu kolejki wąskotorowej.** Motorem rozwoju Miasta Ogródu Sadyba była kolej wąskotorowa („Kolejka wilanowska”), która - łącząc Śródmieście z Wilanowem - przechodziła przez to miejsce od początku lat 1890. Aby zachować pamięć o kolejce i jej roli na Sadybie dla przyszłych pokoleń, inwestor mini-osiedla Sadyba Park zlecił wiele lat temu wykonanie naturalnej wielkości atrapy parowozu kolejki i usadowienie jej przed ogrodzeniem swego osiedla. Towarzystwo ciesząc się z tego skarbu uznało jednak, że jego lokalizacja nie pozwala wykorzystać jego pełnego potencjału edukacyjnego i integracyjnego. Podczas przygotowywania specyfikacji dla przyszłego projektanta rewitalizacji historycznego centrum Sadyby (jeszcze w 2007 r.), Towarzystwo uzgodniło więc z zespołem mieszkańców (w tym z Sadyba Park i Bloku Oficerskiego) i z Urzędem Dzielnicy Mokotów, by przenieść parowóz z zieleńca przed osiedlem na historyczny szlak kolejki, czyli na ul. Okrężną, blisko skrzyżowania z ul. Powsińską. To stało się faktem w 2009 roku. W ten sposób parowóz wrócił na ulicę, po której niegdyś jeździł, a - dzięki bezpośredniej bliskości dużej trasy przelotowej do Wilanowa i Konstancina – dowiedzieli się o tym fakcie nie tylko mieszkańcy Sadyby, ale również mieszkańcy osiedli na południu Warszawy. W ramach eksponowania „kolejowego” dziedzictwa Sadyby Towarzystwo namówiło również władze dzielnicy Mokotów, by przy parowozie postawić stylizowaną tablicę informacyjną o kolejowej przeszłości osiedla oraz by zamontować lampy do podświetlenia parowozu w nocy. Tablica już stoi, plansze do tablicy znajdują się w trakcie opracowywania przez Towarzystwo, a podświetlanie jest w trakcie uzgodnień technicznych. Inauguracja planszy i podświetleń planowana jest w roku 2010.
- Rewitalizacja oświetlenia gazowego.** Towarzystwo Miasto Ogród Sadyba - razem z Gazownią Warszawską, Urzędem Dzielnicy Mokotów i Biurem Stołecznego Konserwatora Zabytków - kontynuowało zainicjowany przez siebie plan rewitalizacji oświetlenia gazowego na Sadybie (Sadyba jest jedną z trzech enklaw tego oświetlenia w Warszawie). Plan zakłada odremontowanie starych latarni i dostawienie nowych, stylizowanych latarni, na ul. Jodłowej, Kąkolewskiej, Godebskiego i Orężnej. W 2009 roku Towarzystwo uczestniczyło w ustaleniu liczby i lokalizacji nowych latarni gazowych (6 dodatkowych latarni na Kąkolewskiej, 5 dodatkowych na Godebskiego i 8 dodatkowych na Orężnej) do zamontowania na przełomie lat 2009-2010. Towarzystwo podjęło również interwencje w sprawie 2 uszkodzonych latarni gazowych – jedna już działa, druga będzie naprawiona w najbliższym czasie. Jednocześnie Towarzystwo doprowadziło do uwzględnienia latarni gazowych w zainicjowanym przez siebie projekcie rewitalizacji Skweru „Starszych Panów”. Działania podjęte w 2009 roku są kolejnym etapem rewitalizacji latarni gazowych na Sadybie – wcześniej, na przełomie wiosny i lata 2008 roku, dostawiono 9 nowych latarni gazowych (wyposażonych w odbłyśniki) oraz przeprowadzono renowację 4 istniejących latarni na ul. Jodłowej, a w czwartym kwartale 2008 roku zainstalowano odbłyśniki oraz wymieniono palniki (na palniki z elektronicznym systemem zapalającym i czujnikiem zmierzchowym) w 38 zabytkowych latarniach gazowych oświetlających ulice: Orężną, Jodłową, Godebskiego i Kąkolewską w Warszawie. Wykonanie powyższych prac zwiększyło ilość światła padającego na ulicę (a więc podniosło bezpieczeństwo mieszkańców), a także zmniejszyło zużycia paliwa gazowego o 50% w stosunku do zużywanego przez istniejące przestarzałe palniki gazowe (czyli znacząco obniżyło koszty utrzymania latarni).

- **Rewitalizacja Skweru „Starszych Panów”.** Miasto Ogród Sadyba cierpi na brak publicznych miejsc spotkań i integracji, czyli nie pełni jednej z podstawowych funkcji miast ogrodów (społecznej). Aby zapełnić tę ważną lukę, Towarzystwo postanowiło przebudować pod tym kątem jeden z nielicznych „wolnych” zieleńców – skwer przy ul. Jodłowej i Godebskiego (od czerwca 2009 r. zwany Skwerem „Starszych Panów”) - który dotąd pełnił głównie funkcję komunikacyjną. Po przekonaniu Wydziału Ochrony Środowiska dla Dzielnicy Mokotów, Urząd Dzielnicy Mokotów wpisał rewitalizację skweru (w tym budowę placiku zabaw) do planu zadań inwestycyjnych na rok 2008, a w 2008 roku rozpiisał konkurs na projekt skweru. Tymczasem Towarzystwo wniosło w aporcie rzeczowym darmowy projekt rewitalizacji, wykonany przez architekta krajobrazu, ale ten nie został przyjęty do realizacji ze względu na procedury urzędowe. Projekt, który wygrał w konkursie, został jednak skonsultowany z Towarzystwem, a jego autorka Katarzyna Molska zadbała, by uwzględnić postulowane przez Towarzystwo funkcje społeczne (placik zabaw, centralny punkt spotkań, ławki, słup ogłoszeniowy, miejsce do wystaw plenerowych). 2009 rok minął Towarzystwu głównie na stałym i aktywnym monitorowaniu postępów prac związanych z zatwierdzeniem projektu, a konkretnie prac związanych z uzgodnieniem podłączeń gazowych do latarni między Gazownią Warszawską i Dzielnicą Mokotów. Wielomiesięczny problem w tych uzgodnieniach udało się wreszcie pomyślnie rozwiązać. Ponadto Towarzystwo pomagało lokalnej parafii w znalezieniu trwalszej i bardziej wyrazistej alternatywy dla drewnianego krzyża stojącego na rogu skweru. Nowy krzyż ma powstać w tym samym miejscu w 2010 roku.

- **Ład przestrzenny (urbanistyczny i architektoniczny)**

- **Rozwiązania systemowe - uruchomienie planu miejscowego dla Miasta Ogrodu Sadyba i złożenie do niego wniosków plany miejscowe.** Ze względu na duży napór deweloperów i inwestorów indywidualnych, chętnych do intensywnego zabudowania Miasta Ogrodu Sadyba i brzegów Jeziora Czerniakowskiego, Towarzystwo zintensyfikowało prace zmierzające do wprowadzenia planów miejscowych dla tych terenów, a więc przepisów prawa, które by jednoznacznie i systemowo określały funkcje wszystkich działek, oraz maksymalną powierzchnię i gabaryty zabudowy na tych działkach. Celem jest stworzenie rozwiązań systemowych, wprowadzających ład przestrzenny na terenach objętych planem. Po złożeniu w 2008 roku wniosków do planów miejscowych dla Czerniakowa Południowego i dla Augustówki (czyli dla terenów przylegających do Jeziora Czerniakowskiego), w 2009 roku Towarzystwo zajęło się planem samego Miasta Ogrodu Sadyba. Sprawa nie była łatwa. Choć 26 października 2006 roku Rada Warszawy przyjęła – zainicjowaną i „wymęczoną” przez Towarzystwo - uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia planu miejscowego dla Miasta Ogrodu Sadyba, stołeczni urzędnicy nie przydzielili na ten plan pieniędzy w budżecie, a więc prace nie ruszyły. Po wielu miesiącach nieskutecznych spotkań i pism do urzędów, Towarzystwo zmieniło taktykę i zintensyfikowało działania. W styczniu 2009 r. członkowie zarządu Towarzystwa złożyli pismo z ponad 100 podpisami do Prezydenta Warszawy, Hanny Gronkiewicz-Waltz, i odbyli liczne rozmowy telefoniczne z urzędnikami jej administracji, w lutym spotkali się ze Stołecznym Konserwatorem Zabytków, Ewą

Nekandą Trepką, w marcu złożyli pismo do Dyrektora Biura Architektury i Planowania Przestrzennego Warszawy, Marka Mikosa, w kwietniu spotkali się po kolei z Markiem Mikosem (8.04), z Przewodniczącą Rady Warszawy, Ewą Malińską Grupińską (8.04), z Przewodniczącym Komisji Ładu Przestrzennego Rady Warszawy, Pawłem Czekalskim (9.04), oraz uczestniczyli w posiedzeniu Komisji Ładu Przestrzennego Warszawy (28.04). Wszędzie poruszali temat potrzeby realizacji planu miejscowego. W efekcie tej ofensywy, po niemal 3 latach od podjęcia uchwały, 8 września 2009 r. Prezydent m. st. Warszawy skierował plan do realizacji, jednocześnie zapraszając zainteresowanych do zgłaszania wniosków do planu. Towarzystwo złożyło swoje wnioski na dzień przed terminem, 8 października 2009 r. Wnioski te trafiły do projektanta planu, a niezależnie od tego polecił mu je do rozważenia Wojewódzki Konserwator Zabytków. Kilka tygodni później Towarzystwo pomogło podwykonawcy projektanta w przygotowaniu inwentaryzacji zieleni, w tym we wskazaniu brakujących szlaków zielonych i komunikacyjnych, oraz w dystrybucji ankiet wśród mieszkańców na temat ich potrzeb i oczekiwań wobec terenów Miasta Ogrodu Sadyba.

- **Monitoring inwestycji.** Póki nie ma jeszcze rozwiązań systemowych w postaci planów miejscowych, które precyzowałyby, co i jak można zbudować na poszczególnych działkach, istnieje realne niebezpieczeństwo zburzenia ładu przestrzennego okolicy przez jednostkowe inwestycje, szczególnie przez maksymalizujące zabudowę na działce apartamentowce. Aby powstrzymać to niebezpieczeństwo, Towarzystwo - realizując cel statutowy § 6 pt. 5, tj. „dbanie o utrzymanie ładu architektonicznego” - monitorowało przebieg wszystkich postępowań administracyjnych o wydanie warunków zabudowy na obszarze „Miasto-Ogród Sadyba”. Łącznie z postępowaniami rozpoczętymi w latach ubiegłych, w 2009 roku Towarzystwo uczestniczyło w 20 postępowaniach administracyjnych, tj. w 20 sprawach wystąpiło do właściwego urzędu o przyznanie prawa strony i to prawo otrzymało (prawo to jest niezbędne, by uzyskać wgląd w dokumentację inwestycji i sprawdzić, czy dana inwestycja zburzy lub nie ład przestrzenny okolicy). Wśród tych 20 prowadzonych spraw, 4 dotyczą odwołania od warunków zabudowy, 2 - odwołania od decyzji Stołecznego Konserwatora Zabytków, 1 - skargi do Wojewody w sprawie unieważnienia pozwolenia na budowę, i 1 - rozpatrywanej i wygranej w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym skargi na postanowienie Stołecznego Konserwatora Zabytków i Ministra Kultury. Mówiąc konkretnie, Towarzystwo oprotestowywało (jak dotąd skutecznie) ciągnące się od wielu lat budowy apartamentowców: przy ul. Sobolewskiej 20, Jeziornej 1, Zelwerowicza 15, osiedla przy ul. Santockiej (100 m od Jeziorka Czerniakowskiego), czy rozbudowy kilku istniejących domów na apartamentowce. Sprzeciwiało się także znacznym rozbudowom kilku istniejących domów jednorodzinnych, które miały być realizowane kosztem powierzchni biologicznie czynnej (zaburzając kluczowe dla charakteru miasta ogrodu i potwierdzone w Studium Uwarunkowań Przestrzennych z 2006 r. - proporcje między zabudową i zielenią). Poza występowaniem do urzędów z protestami z własnej inicjatywy, Towarzystwo udzielało także wsparcia merytorycznego mieszkańcom w sprawie zabudowy.
- **Złożenie wniosku o wpis do rejestru zabytków.** Miasto Ogród Sadyba może pochwalić się tylko jednym domem wpisanym do rejestru zabytków. Ale domów kwalifikujących się do takiego wpisu jest znacznie więcej. Aby uchronić je przed

degradacją i zburzeniem, Towarzystwo zdecydowało się nie czekać na plan miejscowy, lecz samemu wystąpić do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o nadanie im statusu zabytku. Spośród kilkudziesięciu typowanych domów, jeden uznano za szczególnie zagrożony i wymagający pilnych działań. Pierwszym domem, o którego opiekę konserwatorską wystąpiło Towarzystwo w 2009 roku, był dom przy ul. Godebskiego 14. W 2010 roku Towarzystwo planuje zgłaszać do WKZ kolejne wnioski o nadanie statusu zabytku. Dzięki temu statusowi historyczne budynki nie będą bezkarnie popadać w dalszą ruinę, a wręcz przeciwnie – będą mogły odzyskać dawny wygląd dzięki - dostępnym tylko dla zabytków - dotacjom konserwatora zabytków.

- **Ochrona Środowiska**

- **Wnioski do planu ochrony Jeziorka Czerniakowskiego i aktywne monitorowanie prac planistycznych.** Skuteczna ochrona Jeziorka Czerniakowskiego przed zabudową, obniżeniem wód gruntowych i przetrzebieniem siedlisk chronionych ptaków zależy od wprowadzenia planu miejscowego dla Jeziorka, a wcześniej od wprowadzenia planu ochrony rezerwatu. Uznając wagę planu ochrony, Towarzystwo włączyło się do jego konsultacji już na etapie uzgodnień międzyresortowych, przedkładając swoje wnioski autorom planu za pośrednictwem Komisji Ochrony Środowiska w Dzielnicy Mokotów. Następnie członkowie zarządu Towarzystwa osobiście przedstawili te wnioski oraz wizję społeczno-ekologicznego zagospodarowania Jeziorka autorom planu ochrony – tj. Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (RDOŚ). Wizja Towarzystwa spotkała się ze zrozumieniem i poparciem urzędników. Po wielokrotnych prośbach o przyspieszenie prac nad planem ochrony (ze względu m.in. na zakusy deweloperów), Towarzystwo dostało od RDOŚ zapewnienie, że projekt tego planu zostanie wyłożony do konsultacji społecznych jeszcze w 2009 roku. Wtedy możliwe będzie szybkie rozpoczęcie prac nad planem miejscowym dla Jeziorka Czerniakowskiego, na co Rada Warszawy zgodziła się w zainicjowanej przez nas uchwale jeszcze w październiku 2006 roku.
- **Poszukiwanie rozwiązań prawno-organizacyjnych dla koncepcji społeczno-ekologicznego zagospodarowania Jeziorka.** Towarzystwo kontynuowało wysiłki na rzecz utworzenia nad Jeziorkiem Czerniakowskim Centrum Edukacji Ekologicznej i Integracji dla Mieszkańców Mokotowa. Szukając aliantów i możliwości prawno-organizacyjnych dla nowej jednostki, przedstawiciele zarządu kontaktowali się w 2009 roku m.in. z p.o. Regionalnego Konserwatora Przyrody, przewodniczącym Rady Dzielnicy Mokotów, wiceburmistrzem Mokotowa, przewodniczącą Komisji Planowania Przestrzennego w Dzielnicy Mokotów, szefem Delegatury Biura Gospodarki Nieruchomościami w Dzielnicy Mokotów, przedstawicielami Biura Ochrony Środowiska Warszawy, przedstawicielami WOPR, szefem zagranicznej firmy konsultingowej wyspecjalizowanej w organizowaniu centrów ekologicznych na całym świecie, oraz z przedstawicielami potencjalnego sponsora projektu. Mimo poparcia idei, poszczególne urzędy i firmy nie uzgodniły jednego rozwiązania prawno-organizacyjnego dla centrum. Część zainteresowanych stron wskazała na potrzebę wcześniejszego ogłoszenia planu ochrony dla Jeziorka, który jednoznacznie wskaże dopuszczalne formy wykorzystania i zagospodarowania brzegów akwenu. Czekać na wyjaśnienie się kwestii kompleksowych i długofalowych dotyczących Centrum Edukacji, Towarzystwo starało się jednocześnie rozpocząć edukację ekologiczną nawet w

formie tymczasowej, w oparciu o już istniejące zasoby materialne Dzielnicy. Złożyło więc oficjalny wniosek do Delegatury Biura Gospodarki Nieruchomościami o oddanie mu w opiekę budynku WOPR i przyległej doń działki nad Jeziorkiem. Delegatura nie zdecydowała się jednak na ten krok, twierdząc, że ww. teren ma wkrótce zmienić właściciela (przejsć z jednej jednostki samorządowej do drugiej).

- **Przeciwdziałanie budowie apartamentowca nad Jeziorkiem.** W ostatnich 3 miesiącach 2009 r. Towarzystwo włączyło się w akcję mieszkańców ul. Bernardyńskiej, przeciwdziałających budowie apartamentowca firmy Marvipol przy Jeziorku (pozwolenie na budowę tego budynku wydano mimo że ma ono liczne wady prawne, a na ukończeniu znajduje się plan miejscowy dla tego terenu). W ciągu 3 tygodni Towarzystwo zebrało wśród swoich członków i sympatyków ponad 1500 podpisów pod listem otwartym do Prezydenta Warszawy. Skierowało także list z podpisami mieszkańców do Wojewody Mazowieckiego, który jest władny unieważnić pozwolenie na budowę jako niezgodne z prawem. Dodatkowo Towarzystwo wystąpiło do Wojewody Mazowieckiego z pismem wyliczającym wady prawne pozwolenia na budowę dla Marvipolu i proszącym Wojewodę o unieważnienie decyzji.
- **Edukacja na temat wartości przyrodniczych Jeziorka.** Jednocześnie z działaniami na rzecz systemowego zagospodarowania brzegów Jeziorka i przeciw indywidualnym decyzjom budowlanym, Towarzystwo prowadziło w 2009 roku kilka akcji edukacyjnych na temat wartości przyrodniczych Jeziorka.
 - **Wystawa o ptakach Jeziorka.** W czerwcu 2009 roku Towarzystwo zorganizowało wzdłuż ul. Jeziornej plenerową wielkoformatową wystawę zdjęć ptaków z rezerwatu. Autorem zdjęć wykonanych nad Jeziorkiem był francuski ornitolog znad Jeziorka Yves Lemauviel, a autorem przypisów pod zdjęciami – dyrektor warszawskiego zoo, również ornitolog Andrzej Kruszewicz. Zdjęcia wraz z opisami trafiły również do specjalnie wydanej z tej okazji katalogu powystawowego. Otwarcie wystawy i wydaniu katalogu towarzyszyły dwa wydarzenia: prezentacja multimedialna Andrzeja Kruszewicza o ptakach w mieście i o ptakach Jeziorka, oraz spacer wokół Jeziorka z 2 przewodnikami z Towarzystwa Ochrony Ptaków.
 - **Cykl wykładów o Jeziorku.** W październiku 2009 roku Towarzystwo rozpoczęło cykl wykładów multimedialnych poświęconych rezerwatowi Jeziorko Czerniakowskie. W pierwszym wykładzie, w październiku, szef warszawskiego koła Towarzystwa Ochrony Ptaków opowiadał o najcenniejszych gatunkach ptaków gniazdujących nad Jeziorkiem Czerniakowskim, pokazując na slajdach i w postaci plików dźwiękowych, co jest charakterystycznego i nietypowego w tych gatunkach oraz jak je rozpoznać. W kolejnym wykładzie, w listopadzie, przewodnicząca Komisji Zagospodarowania Przestrzennego i Ochrony Środowiska Dzielnicy Mokotów opowiadała o najnowszych zagrożeniach dla Jeziorka. Chodziło o realizowane i planowane osiedla apartamentowców nad Jeziorkiem. Prowadząca spotkanie ukazała nowe projekty deweloperskie na tle planów miejscowych przygotowywanych dla tego terenu. W kolejnym wykładzie, w styczniu 2010 roku, eksperci ds. geologii opowiedzą o stanie wód Jeziorka, zagrożeniach i możliwościach ich poprawy. Wykłady odbywały się w Szkole Podstawowej 115 w Warszawie i przyciągały za każdym razem ponad 100 osób.

- **Rewitalizacja fosi wokół Fortu IX.** Ze względu na widoczne gołym okiem wypływanie się fosi okalającej Fort IX im. Gen Dąbrowskiego i Park im. Szczubelka, Towarzystwo wyszło z konkretną propozycją działań zapobiegawczych. Jeden z członków Towarzystwa, inż. Paweł Rusinowicz, przygotował wraz z inż. M. Grzybowskiem "Koncepcję rewitalizacji Fosi". W lutym 2009 roku koncepcja ta, uzupełniona o zdjęcia obrazujące stan fosi, została przedstawiona naczelnikowi Wydziału Ochrony Środowiska w Dzielnicy Mokotów, a w marcu omówiona dodatkowo na spotkaniu z ww. naczelnikiem przewodniczącą Komisji Planowania Przestrzennego i Ochrony Środowiska i wiceburmistrzem Mokotowa odpowiedzialnym za ochronę środowiska. Urzędnicy nie zadeklarowali podjęcia dalszych działań ze względu na brak środków w budżecie. Towarzystwo zgłosiło jednak postulat, by – do czasu znalezienia środków – przynajmniej uważnie konserwowano zielen przy i w fosie, co miałyby zapobiec jej zarośnięciu i zanieczyszczeniu przez wrzucane do niej sprzęty. Aby monitorować rzetelne wykonywanie konserwacji zieleni przez Dzielnicę Mokotów, Towarzystwo zorganizowało zespół mieszkańców mający sprawdzać stan fosi i prowadzić bieżącą dokumentację fotograficzną.
- **Wnioski do programu ochrony środowiska Warszawy na lata 2009-2012.** W grudniu 2009 roku Towarzystwo uczestniczyło w konsultacjach społecznych wieloletniego programu ochrony środowiska Warszawy. Najpierw podczas publicznej debaty a następnie w formie oficjalnego pisma Towarzystwo przedstawiło wnioski do programu, w tym potrzebę ochrony wód gruntowych rezerwatu Jeziorko Czerniakowskie oraz wniosek ogólnowarszawski - postulat wydzielania pasa zieleni ze ścieżkami pieszo-rowerowymi, ciągnącego się od Parku i Pałacu w Wilanowie poprzez Jeziorko Czerniakowskie i Łazienki do Starego Miasta. Towarzystwo zwracało uwagę, że przyszłe działania środowiskowe, postulowane przez autorów programu, stanowią jedynie pasywną reakcję na braki zauważone i spisane w trakcie inwentaryzacji, a brakuje w nich ogólnowarszawskiej wizji rozwoju, stworzenia nowej, kompleksowej koncepcji ochrony środowiska w skali całego miasta. Taką koncepcją mogłoby być powstanie postulowanego pasa zieleni łączącego cenne miejsca przyrodnicze i cenne miejsca kulturowe (siedziby królewskie) Warszawy, przy czym większość tego pasa już istnieje, choć w formie niezagospodarowanej. Towarzystwo podnosiło, że plany miejscowe i decyzje o zabudowie powinny być tak tworzone, by uwzględniały możliwość powstania pasa zieleni – traktu kulturowo-przyrodniczego - w przyszłości.

Inne ważne działania poza priorytetami:

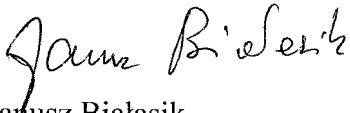
- **Rejestracja nowego statutu.** Towarzystwo poświęciło dużo czasu i energii w 2009 roku na wyjaśnienie komplikacji związanych z nowym - dostosowanym do nowych czasów - statutem, przegłosowanym na Walnym Zgromadzeniu w październiku 2008 roku. Prezydent Warszawy (jako organ nadzorczy dla warszawskich stowarzyszeń) nie miał wprawdzie zastrzeżeń do tego statutu, ale zakwestionował kilka nieprecyzyjnych zapisów w poprzednim statucie, który czekał na rejestrację w sądzie od maja 2008 r.. Ponieważ nie było jasności co do tego, który statut reguluje bieżące działanie Towarzystwa w okresie przedłużającej się rejestracji obu statutów, i ponieważ istniało poważne ryzyko, że sąd uzna niektóre zapisy, a inne nie, czym zburzy logikę statutu, zarząd Towarzystwa zdecydował się poprosić sąd rejestrowy o

zaprzestanie procedury rejestracji obu statutów, a jedynie zarejestrowanie ostatnich zmian w organach Towarzystwa. Sąd przychylił się do wniosku Towarzystwa, w efekcie czego obecnie obowiązującym statutom jest oryginalny statut z 1990 roku, a obowiązującymi władzami są te wybrane podczas ostatniego Walnego Zgromadzenia w październiku 2008 roku.

Podjęte uchwały:

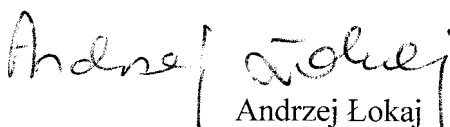
Nr uchwały	Data	Treść uchwały
1/09	04.03.09	Przyjęcie na członka kandydata
2/09	04.03.09	Przyjęcie na członka kandydata
3/09	04.03.09	Przyjęcie na członka kandydata
4/09	04.03.09	Przyjęcie na członka kandydata
5/09	04.03.09	Przyjęcie na członka kandydata
6/09	07.09.09	Przyjęcie członków kandydatów (z uchwał 1-5/09) na członków
7/09	29.09.09	Zmiana na stanowisku sekretarza zarządu - rezygnacja Marii Dziedzic z funkcji członka zarządu i sekretarza, powołanie Wiesławy Puławskiej na członka zarządu i powierzenie jej funkcji sekretarza
8/09	29.09.09	Przyjęcie rezygnacji Marii Dziedzic z funkcji skarbnika zarządu oraz powierzenie funkcji skarbnika Annie Grajewskiej
9/09	06.10.09	Określenie wniosków Towarzystwa do planu miejscowego Miasta Ogrodu Sadyba i upoważnienie Jerzego Piaseckiego do przygotowania ostatecznej wersji ww. wniosków
10/09	24.11.09	Przyjęcie na członka

Podpisano

Janusz Białasiak

Prezes Zarządu

Andrzej Łokaj

Członek zarządu